

UVODNA RIJEČ GLAVNE UREDNICE

Ovaj broj *Anal*a za povijest odgoja sadrži 23 članka koji su nastali iz referata pripremljenih i predstavljenih na stručno–znanstvenom skupu s međunarodnim sudjelovanjem, *Školstvo u XX. stoljeću*, upriličenom u povodu proslave 100. obljetnice Hrvatskoga školskog muzeja. Skup je održan od 25. do 27. listopada 2001. godine u Zagrebu, u organizaciji Hrvatskoga školskog muzeja.

U knjizi nisu svi referati, nego tek izbor onih koji su mahom znatno prerađeni i dopunjeni te opskrbljeni odgovarajućom znanstvenom *aparaturom* (što nije u potpunosti održano i ujednačeno, ali uredništvo nije interveniralo u autorskim radovima) te oni koji su pristigli u određenom roku (što je i jedan od razloga zbog kojih je zbornik tiskan sa zakašnjenjem, a drugi je razlog financijske naravi). Sve su to razlozi, ali i prigoda da se u ime svih članova uredništva i izdavača ispričamo autorima koji su na vrijeme, prema uputama, predali svoje tekstove – zbog kašnjenja tiskanja ovoga Zbornika.

Također valja spomenuti da se niti članovi uredništva niti recenzenti nisu miješali u autorske pristupe istraživanju pojedinih tema, shvaćajući da su sve predstavljene teme, svaka za sebe, valjan prilog istraživačkoga rada u pokušaju rasvjetljavanja pojedinih tema s područja školstva tijekom XX. stoljeća. Stoljeće je to koje bilježi brojne državne uprave, različite zakonske uredbe, propise, prostore, narode i manjine. Vrlo kompleksno stoljeće, kompleksni prostori, ali i vrlo kompleksne zadaće za sve istraživače. Stoga se nadamo da će i ovaj Zbornik biti još jedan mali – veliki prinos u tom velikom istraživačkom projektu koji je tek pred svima nama, ne samo kao dio našega posla već kao zadaća nas sudionika u mnogim procesima, razvoju, te, na neki način, i brojnih kreatora danas dijela povijesti školstva na ovim prostorima.

I u ovom broju *Anal*a nastavlja se praksa objavljivanja radova djelatnika Muzeja, ali i brojnih suradnika iz drugih institucija iz Hrvatske i iz susjednih zemalja. Stoga su gosti predavači na našem Skupu te autori u ovoj knjizi i kolege iz Bosne i Hercegovine, Slovenije i Austrije.

Odabranim i prihvaćenim temama za skup željeli smo predstaviti raznovrsje interesa, tema i pristupa prisutnih u suvremenim istraživanjima povijesti školstva.

Radovi predočavaju zanimljivosti pojedinih segmenata iz povijesti pojedinih škola, procesa, a različite teme i problemi istraživanja pojedinih tema u središtu su zanimanja autora članaka uvrštenih u ovaj *svečarski* broj *Anal*a za povijest odgoja.

Predstavljeni radovi obuhvaćaju širok spektar tema i pristupa – od onih u prvome bloku koji su posvećeni osobnim sjećanjima dugogodišnjega suradnika, gospodina Tome Žalca na suradnju s Hrvatskim školskim muzejom te

tema *Prinos Hrvatskoga školskog muzeja razvitku Hrvatskoga školstva tijekom XX. stoljeća*, zatim tema koje nam rasvjetljuju osnovna polazišta koja su obilježila školstvo toga stoljeća kao što su: *Rekonceptualizacija bića škole – temeljna je karakteristika (i preokupacija) didaktičkih promišljanja XX. stoljeća*, *Hrvatski školski sustav u XX. stoljeću*, *Dvadeseto stoljeće – korak naprijed ili natrag na pedagoškom području*, *Hrvatska osnovna škola od 1945. do 1990. godine*. Predstavljeni su i tekstovi koji govore o povijesti studija pedagogije u Zadru: *Pedagogija na Filozofskom fakultetu u Zadru (Uz četrdesetu obljetnicu studija)* te nekoliko članaka koji predstavljaju povijest pojedinih škola te povijest školstva iz pojedinih regija: *Povijesni pregled školovanja slijepih osoba u Hrvatskoj u XX. stoljeću*, *Povijest zagrebačkih škola – dokumenti Državnog arhiva u Zagrebu 1900.–1945.*, *Razvoj osječkih strojarских strukovnih škola*, *Osnovno školstvo na Grobnišćini u svjetlu zakonskih propisa (1945.–2000.)* te *Konfesionalne škole u kontinentalnoj Hrvatskoj*. Slijedi blok posvećen metodici hrvatskoga jezika te nekoliko članaka posvećenih zanimljivim istraživačkim temama o udžbenicima: *Razdoblja u razvitku metodike hrvatskoga jezika*, *Časopisi za odgoj i izobrazbu u Hrvatskoj u XX. stoljeću*, *Udžbenici za opismenjavanje odraslih u prvoj polovici XX. stoljeća*, *Poučavanje udžbenikom u suvremenoj školi* te nekoliko članaka naših suradnika iz susjednih zemalja s tim da su neke od tema povezane s hrvatskim prostorima, primjerice: *Slovenci in Višja Pedagoška šola v Zagrebu*, *Pogled na katoličko školstvo u Bosni i Hercegovini u XX. stoljeću*, *Učiteljska društva na Slovenskem v začetku XX. stoletja*

Sa Skupa *Školstvo u XX. stoljeću*, održanog u dvorani Školske knjige 25.–27.10.2001.

Svečana proslava stote obljetnice te predstavljanje kataloga Stalnog postava u prostorima Muzeja

– pogled na “hrvaške teme”, *Učiteljsko strokovno spopolnjevanje v Sloveniji, Vpliv političnih sprememb na šolske razmere, Šolska kronika, Zbornik za zgodovino šolstva in vzgoje* te rad kolegice iz Austrije s temom: *O nastanku i razvoju sestriških škola u Austriji*.

Tiskani radovi obuhvaćaju različite aspekte fenomena koji je u naslovu te se nadamo da će biti važan prilog u rasvjetljavanju različitih segmenata školstva tijekom tek protekloga stoljeća.

Valja istaknuti da autori ne donose samo informacije o temama niti samo nove spoznaje o njima, nego postavljaju i brojna znanstvena provokativna pitanja, pitanja sa zajedničkim ciljem – istražiti brojne teme i razriješiti brojne dvojbe iz pojedinih segmenata školstva – stoljeća – koje je iza nas.

Nadamo se da će svi objavljeni radovi biti korisni čitateljima različitih profila, studentima, istraživačima povijesti školstva i pedagogije te da će ih potaknuti u njihovim promišljanjima i daljnjim istraživanjima – kako bi stručno i znanstveno vrednovali i promovirali to iznimno zanimljivo područje.

Glavna urednica
Vesna Rapo